

CCS w Polsce – wszystko jest w rękach rządu

Zuzanna Nowak
Dyrektor ds. analiz

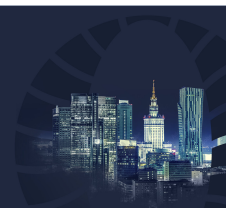
14.02.2024

5 lutego 2024 r. wiodący interesariusze rozwoju technologii Carbon Capture and Storage (CCS) dyskutowali w The Opportunity o perspektywach jej wdrażania w Polsce. Dzień później Komisja Europejska opublikowała strategię UE na rzecz przemysłowego zarządzania emisjami dwutlenku węgla, określając sposoby zrównoważonego wychwytywania, przechowywania i wykorzystywania dwutlenku węgla. Zarówno liczne inicjatywy oddolne, jak i odgórne unijne wytyczne wskazują, że rozwój CCS jest kluczowym krokiem do osiągnięcia poziomu 90 proc. redukcji emisji do 2040 r. Trzeba jednak zdawać sobie sprawę, że w przypadku wdrażania CCS w Polsce, na szali są nie tylko kwestie klimatyczne, ale i bezpieczeństwo gospodarcze państwa.

Punktem wyjścia do debaty eksperckiej zatytułowanej **CCS – International and National Dimensions** było wystąpienie dr Mihalisa Kekelekisa (of counsel w Kancelarii Adwokackiej dr hab. Mariusz Swora) o pomocy publicznej, który zainspirował uczestników do myślenia o rozwoju tej technologii w kontekście mechanizmu wsparcia IPCEI (Important Projects of Common European Interest). **Kwestie finansowe** stanowią znaczące wyzwanie przy realizacji dużych projektów infrastrukturalnych w energetyce, a umiejscowienie problemu wychwytywania CO₂ w szerszym kontekście współpracy europejskiej (zwłaszcza w odniesieniu do nowej strategii UE) może pozwolić na zniwelowanie barier związanych z pomocą publiczną. Dr Kekelekis przybliżył również duńskie doświadczenia z pomocą publiczną dla CCS.

Uczestnicy spotkania wskazali także na szereg innych, bardzo dobrze już rozpoznanych problemów i wyzwań dotyczących realizacji projektów CCS w Polsce (opisywanych w rozlicznych publikacjach), a także kilka postulatów, wśród których najważniejszymi były:

- **Zwiększenie tempa regulacji.** Rozwiązania dotyczące podziemnego składowania wychwyconego dwutlenku węgla są obecne w polskim prawie od około 10 lat (m.in. dzięki implementacji Dyrektywy CCS), a w 2023 r. doszło do istotnej nowelizacji ustawy Prawo geologiczne i górnicze. Niemniej, wciąż brakuje w Polsce regulacji systemowych, które dotyczyłyby nie tylko kwestii składowania CO₂, ale całego łańcucha wartości CCS, w tym m.in. transportu. Konieczne jest zatem przyspieszenie prac legislacyjnych i regulacyjnych, tak by technologia CCS mogła faktycznie i na czas przyczynić się do osiągnięcia celów redukcyjnych polskiego przemysłu. W tym kontekście, biorąc pod uwagę spodziewany rozwój technologii CCS w Polsce, konieczne jest już teraz myślenie o kształceniu kadr, by uniknąć w przyszłości przestoju związanych brakiem personelu do jej licencjonowania.

- **Dbłość o opinię publiczną.** Wiedza Polaków o technologii CCS jest niewielka, co może prowadzić do poczucia niepewności i strachu wobec jej rozwoju. Szczególne obawy budzi kwestia podziemnego składowania CO₂ mimo, iż podobne rozwiązania są od lat z powodzeniem i w bezpieczny sposób wykorzystywane na świecie. Konieczne jest zatem przygotowanie szeroko zakrojonej i ustrukturyzowanej kampanii informacyjnej, zawierającej rzetelną argumentację dostosowaną formą i treścią do poszczególnych grup odbiorców (m.in. kampania ogólnokrajowa i lokalna). Przekaz informacyjny powinien pochodzić z rzetelnych, ale i neutralnych (czyli np. niepowiązanych z konkretnym przedsiębiorstwem) źródeł i być prowadzony językiem korzyści. Niemniej ważne jest przeciwdziałanie dezinformacji o CCS, coraz bardziej widocznej w Polsce.
- **Zrozumienie powagi sytuacji.** Wobec proponowanych celów redukcyjnych CO₂ dla przemysłu, z największymi wyzwaniami borykać się będą te jego gałęzie, które związane są z występowaniem dużej ilości emisji procesowych, praktycznie niemożliwych do wyeliminowania. Problem dotyczy więc w szczególności polskiej produkcji stali, cementu i wapna. W świetle unijnych regulacji i z uwzględnieniem aktualnego stanu wiedzy, wychwytywanie dwutlenku węgla stanowi jedyne dostępne rozwiązanie gwarantujące ciągłość funkcjonowania tych podstawowych, strategicznych branży polskiej gospodarki w perspektywie 2040 r. Konieczne jest zatem ukierunkowanie dyskusji o CCS na kwestie zapewnienia bezpieczeństwa gospodarczego kraju i konkurencyjności polskiego przemysłu. Warto także podkreślać, że technologia CCS będzie w Polsce wykorzystywana przede wszystkim przez przemysł – nie stanowi zatem konkurencji dla rozwoju OZE czy energetyki jądrowej.

Brakującym ogniwem rozwoju CCS w Polsce jest obecnie – jak wielokrotnie podkreślili uczestnicy dyskusji – **większe zainteresowanie decydentów politycznych**. Duże nadzieje pokładane są zatem w nowych uwarunkowaniach politycznych, zwiastujących strategiczną refleksję nad niskoemisyjnym rozwojem polskiej gospodarki. Wdrożenie tej technologii w Polsce wymaga pełnego zrozumienia wagi CCS dla bezpieczeństwa gospodarczego kraju, a także zdecydowanego przywództwa politycznego oraz międzyministerialnej koordynacji działań.

Dyskusja odbyła się 5 lutego 2024 r. w siedzibie The Opportunity w Warszawie i przebiegła wg Chatham House rules. Serdecznie dziękujemy przedstawicielom następujących podmiotów za udział w tym wydarzeniu: Akademia Górniczo-Hutnicza, EA Law, Gaz-System, Hutnicza Izba Przemysłowo-Handlowa, Izba Gospodarcza Energetyki i Ochrony Środowiska, JSW, Orlen, PGNiG Upstream Norway, SPC-Polski Cement, Swora Legal, Towarzystwo Gospodarcze Polskie Elektrownie, WiseEuropa.

